

Redogörelse för revisorernas granskning år 2020

1. Inledning

I revisorernas uppgifter ingår att bedöma om den kommunala verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom kommunstyrelsen, nämnder och fullmäktigeberedning är tillräcklig.

Vidare ska revisorerna årligen avge en revisionsberättelse med ett uttalande huruvida ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, nämnderna och förtroendevalda tillstyrks eller ej.

Berättelsen ska också innehålla en redogörelse för den revision som bedrivits under året. Syftet med denna redogörelse är att den ska utgöra underlag till revisionsberättelsen och ge en bild av genomförd revision. Revisionsrapporter har löpande under året delgivits och kommunicerats med kommunstyrelse och nämnder som berörts av revisionens granskning. Rapporterna har även tillsänts kommunfullmäktige för kännedom. I revisionsberättelsen förtecknas de rapporter som förmedlats till fullmäktige och som formellt hör till revisionsberättelsen.

Valet av granskningsinsatser grundar sig på en analys som utgår från en helhetssyn på kommunen, där risk och väsentlighet samt tidigare års granskningsresultat varit vägledande. Utöver de fördjupade granskningsinsatser som denna analys motiverat har grundläggande granskning av styrelsernas, nämndernas och fullmäktigeberedningens styrning, kontroll och måluppfyllelse samt granskning av delårsrapport och årsredovisning genomförts.

2. Grundläggande granskning av kommunstyrelse och nämnder

För att möjliggöra en effektiv revision har en översiktlig granskning genomförts av styrelse, nämnder och fullmäktigeberedning. Vi har i enlighet med god revisionssed kontrollerat deras måluppfyllelse samt åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera sin verksamhet och ekonomi i enlighet med kommunfullmäktiges anvisningar.

Sammantaget har vi inte funnit några allvarliga brister i nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, även om vi noterat ett antal förbättringsområden.

- Måluppfyllelsen för ekonomin bedöms i allt väsentligt som god för kommunstyrelsen, nämnderna och demokratiberedningen.
- Vi har funnit att mål för verksamheten uppnås av jävsnämnden. Kommunstyrelsen och demokratiberedningen uppnår delvis måluppfyllelse av verksamheten.

Valnämnden har varit vilande under året, varav det inte funnits någon verksamhet att granska.

3. Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Kommunen är redovisningsskyldig enligt lag om kommunal redovisning. Enligt lag om kommunal redovisning ska årsredovisningens och delårsrapportens förvaltningsberättelse innehålla en utvärdering av målen för god ekonomisk hushållning. Enligt kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultatet i delårsrapport och årsredovisning är förenligt med de mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Redovisningsrevisionen har inriktats på att bedöma om kommunen följer lag om kommunal redovisning och övriga krav på god redovisningssed samt om målen för god ekonomisk hushållning uppnåtts.

Delårsrapport 2020-08-31

Granskning av delårsrapport utgör en del av den årliga granskningen och är en obligatorisk uppgift för revisorerna enligt kommunallagen.

Utifrån vår översiktliga granskning är vår sammanfattande bedömning följande:

- Det har inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport är upprättad i strid med lagens krav eller god redovisningssed i övrigt.
- De redovisade finansiella utfallen och prognosen är delvis förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv.
- Kommunen uppfyller balanskravet. Budgeten, delårsutfallet och det prognostiserade årsutfallet är positivt.
- Om de redovisade verksamhetsutfallen är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning, låter sig inte bedömas.

Årsredovisning 2020-12-31

Granskning av kommunens årsredovisning utgör en obligatorisk del av den årliga granskningen. Syftet med granskningen är att bedöma om årsredovisningen är upprättad enligt lag och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Vår sammanfattande bedömning är:

- Att årsredovisningen är upprättad enligt gällande regelverk
- Att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamhetens ekonomiska resultat, budgetutfall, finansiering och ekonomiska ställning.
- Att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.
- Att utfallen i årsredovisningen delvis är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv. Vi kan dock inte på ett revisionellt vis bedöma om utfallen är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv.

Årets resultat, 23,9 mnkr är 15,4 mnkr högre än budget, 24,5 mnkr högre än föregående år och innebär att kommunen efterlever balanskravet.

Viktigare iakttagelser som gjorts under granskningen är:

- Det saknas måltal för god ekonomisk hushållning för Robertsfors som kommunkoncern.

- Upplysningar om Mål och utfall som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv, och som är reviderbara saknas i årsredovisningen.
- Samtliga kommunens leasingavtal har klassificerats som operationella leasingavtal vilket bedöms osannolikt.
- Kommunens skuld avseende upplupen löneskatt är för högt upptagen (ca 2,5 Mkr). Felet härrör från tidigare år vilket gör att kostnaden för löneskatt är korrekt i resultaträkningen för både 2020 och 2019.

4. Fördjupade granskningar

Granskning av kommunens hantering av statsbidrag

Finansieringen av välfärdssektorn står inför stora utmaningar. Demografin innebär att det blir fler barn och äldre samtidigt som sysselsättning och skatteintäkter inte växer lika fort som tidigare. Kommunal verksamhet finansieras, förutom av egna skatteintäkter och avgifter, av riktade och generella bidrag från stat och EU. I Robertsfors uppgick de riktade bidragen till ca. 50 mnkr och de generella till 133 mnkr under 2019. De riktade bidragen syftar oftast till att stödja särskilda insatser som är nationellt motiverade men kan skapa problem för mottagande kommun.

Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen hanterat de riktade bidragen på ett ändamålsenligt sätt och med en god intern kontroll, samt om bidragen redovisas på ett rättvisande sätt.

Vår sammanfattande bedömning är att avsaknaden av övergripande rutiner och riktlinjer gör att kommunstyrelsen och berörda utskott har en skiftande grad av ändamålsenlighet och intern kontroll i sin hantering av riktade statsbidrag. Trots avsaknaden av rutiner bedömer vi att erhållna statsbidrag bokförs och redovisas på ett i allt väsentligt rättvisande sätt.

Vi har bland annat gjort följande iakttagelser:

- Den decentraliserade hanteringen av riktade statsbidrag ställer stora krav på respektive verksamhet. Det har lett till, eller riskerar att leda till, ett stort personberoende hos berörda tjänstepersoner.
- Avsaknaden av regler och rutiner som reglerar ansvaret att bevaka statsbidrag kan också medföra att för verksamheterna intressanta bidrag inte söks.
- Granskningen visar även att beslut om att söka bidrag i regel tas på verksamhetsnivå vilket inte ligger i linje med gällande delegationsordning.

Granskning av kommunens arbete med att uppfattas som en god arbetsgivare - fokus på befintliga medarbetare

Alltför hög personalomsättning kostar arbetsgivare stora belopp och det riskerar att skapa oro hos de som är kvar på arbetsplatsen och i värsta fall kan kommunens varumärke som arbetsgivare skadas vid för hög personalomsättning. En av fullmäktiges strategier för att nå de mål som fastställts för verksamheterna är att kommun ska verka för att vara en god arbetsgivare i all verksamhet.

I Robertsfors kommun har ett antal nyckelpersoner avslutat sin anställning under de senaste åren och revisorerna har mot bakgrund av ovanstående bedömt det väsentligt att granska hur kommunstyrelsen arbetar för att säkerställa att kommunen uppfattas som en god arbetsgivare.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen inte har säkerställt ett ändamålsenligt arbete för att kommunen ska uppfattas som en god arbetsgivare.

Kommunens personalfunktion har förstärkts från och med april 2020 och vi uppfattar att detta har upplevts positivt av kommunens chefer med personalansvar. Vi har dock även gjort bland annat följande iakttagelser:

- Styrelsen har inte konkretiserat hur arbetet med en "medskapande organisation" och "god arbetsgivare" ska bedrivas.
- Personalens mående och trivsel fångas främst upp i medarbetarsamtal och medarbetarenkäter. Vi kan dock inte bekräfta att dokumenterade handlingsplaner upprättas på ett regelmässigt sätt utifrån resultatet av genomförd medarbetarenkät och det systemstöd som ska användas för dokumentation av medarbetarsamtal upplevs inte vara välfungerande.
- Det finns inga dokumenterade rutiner för avgångssamtal och vi kan endast bekräfta att två avgångssamtal har genomförts under det senaste året bland de 98 tillsvidareanställda som slutat.
- Resultaten från den senaste medarbetarundersökningen har inte analyserats eller lämnats till kommunstyrelsen för åtgärd.

Granskning av kommunens systemstöd

I revisionens tidigare granskning av kommunen som arbetsgivare uppmärksammades att en stor andel av cheferna i Robertsfors kommun upplever att det inte finns ett tillräckligt systemstöd inom arbetet med personalfrågor. Vissa av systemstöden beskrivs som bristfälliga och kompetensutveckling inom systemen efterfrågas. Det är av största vikt att systemstöd underlättar arbetsuppgifterna för att frigöra tid för övrig kommunal service och att användare har den kompetens som krävs för att få ut avsedd nytta med systemen. Annars riskerar kommunen att betala dyra inköps- och licensavgifter utan erhållen tidsbesparing eller ökad kvalitet.

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt att verksamheternas systemstöd fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

Sammantaget gör vi bedömningen att kommunstyrelsen inte säkerställt att verksamheternas systemstöd fungerar på ändamålsenligt sätt samt att tillräcklig intern kontroll saknas.

Vi har bland annat gjort följande iakttagelser:

- Det saknas en övergripande styrning av kommunens systemstöd.
- Kommunstyrelsen saknar ett tydligt mandat och uppdrag från kommunfullmäktige eftersom det inte finns ett specifikt verksamhetsmål kring digitalisering.
- Kommunstyrelsen har i sin verksamhetsplan för 2020 uppdragit sektorerna att ta fram handlingsplaner för arbetet med digitaliseringen men dessa handlingsplaner har inte tagits fram och kommunstyrelsen har inte följt upp frågan.
- Det finns inga kommunövergripande riktlinjer som anger vilka analyser som ska genomföras innan anskaffning av nya system och inga mallar som de olika sektorerna kan använda för att beräkna kostnader och nytta.
- Kompetensutveckling efterfrågas både på ledningsnivå samt i verksamheterna för att bättre kunna nyttja systemen.